

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

คำนำ

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการดำเนินการในช่วงที่สถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกกำลังให้ความสนใจการพัฒนาอาจารย์ให้เป็นผู้มืออาชีพทั้งด้านการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการพลิกบทบาทของคณาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ให้มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคอาเซียนและในระดับสากล และเพื่อการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา บนพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต โดยใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเป็นเครื่องมือ การพัฒนาและการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 การปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล และกรอบการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพของต่างประเทศ โดยได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารและคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในการเข้าร่วมประชุมหารือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคณาจารย์ทางด้านการเรียนการสอนเป็นระยะๆ ซึ่งจะสามารทำให้เห็นพัฒนาการของอาจารย์ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้เป็นหลักคิดในการพัฒนารายละเอียดที่จะส่งเสริมคุณภาพของคณาจารย์ตามความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาฉบับนี้ จะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการส่งเสริมนโยบายการจัดการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติได้ด้วยอาจารย์ที่มีความเป็นมืออาชีพทางด้าน การเรียนการสอน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพแล้ว ยังจะเป็นรางวัลแห่งความภาคภูมิใจของสถาบันอุดมศึกษาที่มีคณาจารย์มีคุณภาพ สามารถเทียบเคียงได้กับอาจารย์มืออาชีพของสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศในยุศตวรรษที่ 21 ด้วย

(นายสุภัทร จำปาทอง)

เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	1
บทนำ	3
การดำเนินการ	4
กรอบแนวคิดในการจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	7
แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา	10
ตารางแสดงความสัมพันธ์ของระดับสมรรถนะและ ประสิทธิภาพของแต่ละองค์ประกอบ	14
เอกสารอ้างอิง	24
ข้อเสนอแนะการนำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ	25

กิตติกรรมประกาศ

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา นี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา (รองศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา อนุกรรมการและที่ปรึกษา (รองศาสตราจารย์บัณฑิต ทิพากร)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทัย ประธานอนุกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์จุฑามาส ศตสุข รองประธานอนุกรรมการ
4. ศาสตราจารย์ปานสิริ พันธุ์สุวรรณ อนุกรรมการ
5. รองศาสตราจารย์สมบุญวัฒน์ สัตยารักษ์วิทย์ อนุกรรมการ
6. รองศาสตราจารย์อานูภาพ เลขะกุล อนุกรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัช เลิศไพฑูรย์พันธ์ อนุกรรมการ
8. อาจารย์ชเนนทร์ มั่นคง อนุกรรมการ
9. อาจารย์กลางใจ สิทธิถาวร อนุกรรมการ
10. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา อนุกรรมการ (นางสาวนุชนภา รื่นอบเชย)

11. เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา อนุกรรมการ
และเลขานุการ
12. เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา ผู้ช่วยเลขานุการ
13. เจ้าหน้าที่สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา ผู้ช่วยเลขานุการ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาขอขอบคุณ แหล่งข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางฯ ได้แก่ The UK Professional Standards Framework ของสหราชอาณาจักร Australian Professional Standards for Teachers ของประเทศออสเตรเลีย KMUTT Professional Standards Framework for teaching and supporting learning ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี PSU Teaching Professional Standards Framework ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสรุปผลการเสนอแนะข้อคิดเห็นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ 4 ภาค ในโครงการ “TQF and the Development of Professional Standards Framework” ในระหว่างวันที่ 28 เมษายน – 22 พฤษภาคม 2558

บทนำ

การส่งเสริมให้อาจารย์มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนเกิดขึ้นมานานแล้วในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลกเป็นจำนวนมาก ในการจัดทำแนวทางการส่งเสริมฯ นี้ จึงศึกษาจากประสบการณ์การนำไปใช้ของสหราชอาณาจักร และของประเทศออสเตรเลีย ตลอดจนจากสถาบันอุดมศึกษาของไทยบางแห่งที่ได้มีการริเริ่มนำไปจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ของตน การจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาอุดมศึกษาของไทยที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) และแนวคิดการศึกษาไทย 4.0 (Education 4.0) ประกอบกับปัจจุบันในสถาบันอุดมศึกษามีอาจารย์รุ่นใหม่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเทคนิค แนวทาง และวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม เป็นอาจารย์มืออาชีพที่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษานี้ เป็นเพียงการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษานำไปเป็นแนวทางหรือแบบอย่างในการพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับปรัชญา วัตถุประสงค์ และบริบทของแต่ละสถาบันต่อไป

การดำเนินการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียน และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติ และระดับสากล

เพื่อให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการที่มุ่งเป้าหมายไปสู่มาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดองค์ประกอบ และสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดการศึกษา รวมทั้งปัจจัยสู่ความสำเร็จที่เกี่ยวข้อง อาทิ การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ การสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์ เป็นต้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ทั้งในส่วนของ การดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเอง และการดำเนินโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินโครงการความร่วมมือกับสหภาพยุโรป (EU) ในโครงการ “TQF and the Development of Professional Standards Framework” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความเป็นมืออาชีพของอาจารย์ในสถาบัน

อุดมศึกษาให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ทั้งในด้านศาสตร์ในสาขา ด้าน การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และทัศนคติที่ต้งาม ในความเป็นอาจารย์มืออาชีพ โดยสหภาพยุโรปได้มอบหมายให้ Mr. Gerard Madill ผู้เชี่ยวชาญจากสหราชอาณาจักรเข้าร่วมใน โครงการดังกล่าว และได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่สถาบันอุดมศึกษา ใน 4 ภูมิภาค มีผู้บริหารและคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ เข้าร่วมประชุมรวมประมาณ 800 คน ที่ประชุมได้ศึกษาประสบการณ์ จากผู้เชี่ยวชาญจากสหภาพยุโรป เรื่องกรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพ ของสหราชอาณาจักร (The United Kingdom Professional Standards Framework; UKPSF) และได้ร่วมกันแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับกรอบการพัฒนาอาจารย์มืออาชีพ ในบริบทของอุดมศึกษาไทย

จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าว มีข้อเสนอแนะให้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำกรอบมาตรฐานอาจารย์ มืออาชีพที่เป็นกรอบกลางเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาที่สนใจได้มีแนวทาง ในการพัฒนากรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพตามบริบทของตนเอง ด้วยความสนใจ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำ (ร่าง) กรอบมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพของไทย เสนอคณะกรรมการ ส่งเสริมและติดตามการดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 5/2559 เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2559 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการ โดยให้ชื่อว่ากรอบมาตรฐาน อาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอน และเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อนำข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการมาขยายผลและจัดทำเป็น แนวทางอย่างเป็นทางการ

คณะอนุกรรมการด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2560 ได้พิจารณาแล้ว มีมติให้ความเห็นชอบโดยมีข้อสังเกตว่า การกำหนดเป็นกรอบมาตรฐานอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการจัดทำมาตรฐานที่มาจำกัดการทำงาน หรือเป็นหลักเกณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะมากเกินไป การพิจารณาสมรรถนะของอาจารย์ควรพิจารณาในภาพรวม เป็นการส่งเสริมและสนับสนุน และควรเป็นเพียงแนวทางการส่งเสริมให้อาจารย์มีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การทำหน้าที่อาจารย์มีอาชีพที่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ มากกว่า จะต้องกำหนดเป็นมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ฯ จึงเห็นควรให้มีการปรับเปลี่ยนชื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 2/2560 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2560 มีมติให้ความเห็นชอบการจัดทำแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการจัดทำแนวทางฯ ต่อไป

กรอบแนวคิดในการจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้ดำเนินการโดยการศึกษาแนวคิดของ The UK Professional Standards Framework (UKPSF) ของสหราชอาณาจักร และ Australian Professional Standards for Teachers ของประเทศออสเตรเลีย ตลอดจนการศึกษาจากประสบการณ์การพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีตามแนวคิดของ UKPSF และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งพัฒนาตามแนวคิดของ Australian Professional Standards for Teachers

UKPSF กำหนดมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพไว้ 3 ด้าน คือ Areas of Activity, Knowledge และ Professional Values และมีระดับของมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Associate Fellow, Fellow, Senior Fellow และ Principal Fellow ซึ่งสอดคล้องและมีแนวความคิดใกล้เคียงกับ Australian Professional Standards for Teachers ที่กำหนดมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพไว้ 3 ด้าน คือ Professional Knowledge, Professional Practice และ Professional Engagement โดยมีระดับมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Graduate, Proficient, Highly Accomplished และ Lead

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้จัดทำ KMUTT Professional Standards Framework for teaching and supporting learning เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาอาจารย์โดยศึกษาจากแนวความคิดของ UKPSF ซึ่งกำหนดให้มีมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพ 3 ด้าน คือ Core Knowledge, Areas of Activity และ Professional Values

และมีระดับของมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Beginner, Competent, Proficient และ Mastery สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดทำ PSU Teaching Professional Standards Framework โดยศึกษาจากแนวความคิดของ Australian Professional Standards for Teachers โดยกำหนดให้มีมาตรฐานอาจารย์มืออาชีพ 3 ด้าน คือ Professional Knowledge, Professional Practices, และ Professional Values และมีระดับของมาตรฐานอาจารย์ 4 ระดับ คือ Fellow Teacher (ดรณาจารย์), Professional Teacher (วิชาจารย์), Scholarly Teacher (สามัตถยาจารย์) และ Masterly Teacher (ลิกาจารย์)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ศึกษาแนวคิดจากของ สหราชอาณาจักร และของประเทศออสเตรเลีย รวมทั้งประสบการณ์ การริเริ่มนำไปใช้ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นำไปสู่การจัดโครงการประชุมเชิง ปฏิบัติการ เรื่อง “TQF and the Development of Professional Standards Framework” ในระหว่างวันที่ 28 เมษายน – 22 พฤษภาคม 2558 โดยความร่วมมือกับสหภาพยุโรปในการส่งผู้เชี่ยวชาญมาเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนา เป็นกรอบในการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามแนวทาง ดังกล่าวข้างต้น ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ 4 ภาค ที่ประชุมได้แสดง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างกว้างขวาง และได้ข้อตกลงร่วมกัน เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็น ข้อมูลที่สำคัญส่วนหนึ่งในการจัดทำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการ จัด การเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดให้ มี 3 องค์ประกอบคือ ด้านองค์ความรู้ (Knowledge) ด้านสมรรถนะ (Competencies) และด้านค่านิยม (Values) และมีระดับคุณภาพ

การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับที่ 2 ระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสากลดังกล่าวข้างต้น และจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 องค์ความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 1.1 ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาของตน
- 1.2 ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะ (Competencies) ประกอบด้วย 4 มิติ คือ

- 2.1 ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3 เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2.4 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 ค่านิยม (Values) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 3.1 คุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3.2 อารมณ์เชิงจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์

คุณภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละองค์ประกอบข้างต้น กำหนดให้มีระดับของคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบ จำนวน 4 ระดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใน 4 ระดับ มีดังนี้

ระดับที่ 1

เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ของตนและประยุกต์ใช้ได้ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้เบื้องต้น สามารถออกแบบ กิจกรรม จัดบรรยากาศ ใช้ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึง ผู้เรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ สามารถวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ของผู้เรียน นำผลประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ขององค์กร

ระดับที่ 2

เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 1 ที่มีความรู้ลึก ในศาสตร์ของตน และติดตามความก้าวหน้าของความรู้ในศาสตร์อย่าง สม่ำเสมอ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน กำกับดูแลและติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างเป็นระบบ ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่เพื่อนอาจารย์ในศาสตร์ได้ และ ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ภายในองค์กร

ระดับที่ 3

เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 2 ที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ นำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เป็นพี่เลี้ยงและผู้ชี้แนะในระดับองค์กรด้านการจัดการเรียนรู้ และนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

ระดับที่ 4

เป็นผู้มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 3 ที่เป็นผู้นำในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดการเรียนรู้ในระดับชาติ และนานาชาติ เป็นผู้นำเชิงนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

ตารางแสดงความสัมพันธ์ของระดับสมรรถนะและประสิทธิภาพ
ของแต่ละองค์ประกอบ

	ระดับที่ 1	
1. องค์ความรู้ (Knowledge)		
1.1 ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาของตน	<ul style="list-style-type: none"> • อธิบายแนวคิด และหลักการสำคัญของเนื้อหา/เรื่อง/วิชาที่สอน พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้ • จัดลำดับและเชื่อมโยงหัวข้อที่สอนได้อย่างเป็นระบบ 	
1.2 ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> • อธิบายจิตวิทยาการเรียนรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ได้ • ระบุวิธีจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ • เลือกวิธีวัดและประเมินผลเบื้องต้นที่สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ 	

ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	ระดับที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความสามารถระดับที่ 1 • ติดตามองค์ความรู้ที่ทันสมัย วิเคราะห์และนำมาใช้อย่างเหมาะสม • ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เพื่อนอาจารย์ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความสามารถระดับที่ 2 • ประเมินแนวคิด หลักการสำคัญในศาสตร์ที่สอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ • บูรณาการความรู้ของศาสตร์ที่สอนกับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความสามารถระดับที่ 3 • สร้างองค์ความรู้ใหม่ • คาดการณ์หรือประเมินทิศทางความก้าวหน้าของศาสตร์
<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความสามารถระดับที่ 1 • วิเคราะห์ภูมิหลังและศักยภาพของผู้เรียน เพื่อนำไปออกแบบกระบวนการเรียนรู้ • เลือกวิธีจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผลการเรียนรู้ และกลุ่มผู้เรียน • ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และถ่ายทอดศาสตร์การสอนและการเรียนรู้ให้แก่เพื่อนอาจารย์ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความสามารถระดับที่ 2 • ประเมินวิธีจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล • บูรณาการการจัดการเรียนการสอน ระหว่างวิชา/ศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> • มีความรู้ความสามารถระดับที่ 3 • สร้างความรู้/นวัตกรรม ในศาสตร์การสอน และการจัดการการเรียนรู้ <u>หรือ</u> • ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และถ่ายทอดศาสตร์การสอนและการเรียนรู้ให้กับอาจารย์ภายนอกองค์กรได้

ระดับที่ 1	
2. สมรรถนะ (Competencies)	
<p>2.1 ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ออกแบบกิจกรรม และใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ • ประสานงานกับผู้สอนร่วมในรายวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ และทบทวนเนื้อหาที่สอนร่วมกัน • นำผลการประเมินโดยผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้

ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	ระดับที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 1 • พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ • มีส่วนร่วมในการพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนอาจารย์ในสาขาวิชา 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 2 • มีส่วนร่วมในการพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนอาจารย์ในต่างสาขาวิชา ในศาสตร์เดียวกัน <u>หรือ</u> • เป็นวิทยากรในด้านการออกแบบกิจกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ในต่างสาขาวิชา ในศาสตร์เดียวกัน <u>หรือ</u> • สถาบันอื่นนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 3 • เป็นผู้นำการออกแบบการเรียนรู้ในต่างศาสตร์ • เป็นวิทยากรในด้านการออกแบบกิจกรรมและเทคโนโลยีการเรียนรู้ในต่างศาสตร์

	ระดับที่ 1	
<p>2.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง • จัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและระดับของผู้เรียน • ประสานงานการจัดรูปแบบการเรียนรู้กับผู้สอนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ • พิจารณานำผลการประเมินจากเพื่อนอาจารย์มาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ • ใช้ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ 	
<p>2.3 เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • จัดบรรยากาศการเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมจากผู้เรียน • ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการพัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ 	

ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	ระดับที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 1 • กำกับดูแลและติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ • ใช้นวัตกรรมหรือความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 2 • นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 3 • เป็นผู้นำ หรือผู้สร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในระดับชาติ หรือนานาชาติ • ผลักดันให้เกิดนโยบายหรือ กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 1 • จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน • วินิจฉัยปัญหาของผู้เรียน และช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 2 • จัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงหรือพื้นที่จริง • ริเริ่มการเปลี่ยนแปลงการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในระดับหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 3 • เป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในระดับองค์กร <u>หรือ</u> • เป็นที่ปรึกษาในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้

	ระดับที่ 1	
<p>2.4 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ • ประเมินความก้าวหน้า (formative) และประเมินผลสัมฤทธิ์ (summative) ของผู้เรียน • กำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ 	

ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	ระดับที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 1 • วัดและประเมินผลโดยใช้วิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพัฒนาผลการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 2 • ประเมินวิธีการวัดและประเมินผลเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน • เป็นผู้นำในการออกแบบการวัดและประเมินผลในระดับหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> • มีสมรรถนะระดับที่ 3 • เป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในระดับองค์กร หรือ • ให้คำปรึกษาในการกำหนดนโยบายการวัดและประเมินผล การเรียนรู้

		ระดับที่ 1	
3. ค่านิยม (Values)			
<p>3.1 คุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน • รับฟังเสียงสะท้อนจากผู้เรียน และนำมาพัฒนาตนเอง 		
<p>3.2 ดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ขององค์กร 		

ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	ระดับที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> • มีคุณลักษณะระดับที่ 1 • มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ในองค์กร • รับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมวิชาชีพเพื่อนำมาพัฒนาตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • มีคุณลักษณะระดับที่ 2 • เป็นพี่เลี้ยง และผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ในองค์กรในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • มีคุณลักษณะระดับที่ 3 • มีส่วนร่วมและอุทิศตนให้กับการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ภายนอกองค์กร <u>หรือ</u> • เป็นผู้ชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ในระดับประเทศ
<ul style="list-style-type: none"> • มีคุณลักษณะระดับที่ 1 • มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและให้เกิดการปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ในองค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> • มีคุณลักษณะระดับที่ 2 • เป็นพี่เลี้ยง และผู้ชี้แจงนโยบายด้านจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ 	<ul style="list-style-type: none"> • มีคุณลักษณะระดับที่ 3 • มีส่วนร่วม อุทิศตนและเป็นแบบอย่างให้กับการพัฒนาจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

เอกสารอ้างอิง

1. The UK Professional Standards Framework ของ สหราชอาณาจักร
2. Australian Professional Standards for Teachers ของ ประเทศออสเตรเลีย
3. KMUTT Professional Standards Framework for teaching and supporting learning ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
4. PSU Teaching Professional Standards Framework ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ข้อเสนอแนะการนำแนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาสู่การปฏิบัติ

1. สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดย
  - 1.1 พัฒนาสมรรถนะอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนสู่อาจารย์มืออาชีพ
  - 1.2 ใช้ประกอบการบริหารบุคลากรสายวิชาการ เช่นการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์ การสร้างเส้นทางความก้าวหน้า (career path)
  - 1.3 ด้านอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสถาบันอุดมศึกษา
2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรมีหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ความรู้และส่งเสริมการนำแนวทางนี้ไปใช้ให้เกิดความพัฒนาอย่างยั่งยืน อาทิ สำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ร่วมมือกับสมาคมเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education) หรือที่เรียกโดยย่อว่า ควอท : ThaiPOD Network จัดหลักสูตรฝึกอบรม การสร้างหน่วยงานพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

3. ใช้อ้างอิงเพื่อให้เกิดเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
ทั่วทั้งองค์กรและประเทศ เช่น
  - 3.1 ในการกำหนดคุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
  - 3.2 ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนในองค์ประกอบ
คุณภาพของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร
  - 3.3 ในการประเมินผลการสอนในการขอตำแหน่งทางวิชาการ
เป็นต้น
4. มีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางนี้ไปใช้

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

328 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
โทร. 66 (2) 610 5372 โทรสาร 66 (2) 354 5530, 66 (2) 354 5491
<http://www.mua.go.th/users/bhes/index.htm>

